

Ondernemen en besturen

Auteur(s):

Hertog, J.A. den
Kooten, T. van

Den Hertog is verbonden aan het Economisch Instituut CIAV, Universiteit Utrecht. Van Kooten is advocaat bij Gresnigt & Van Kippersluis advocaten te Utrecht.

Verschenen in:

ESB, 83e jaargang, nr. 4176, pagina 859, 13 november 1998

Rubriek:

Naschrift

Trefwoord(en):

economische, orde, landbouw

Dit artikel is een naschrift n.a.v.: R.J. Tazelaar, [Koud, lauw en warm saneren](#), ESB, 13 november 1998, blz. 856.

Naar onze mening ontbreekt in het betoog van de heer Tazelaar een theoretisch verantwoorde grondslag voor lauwe en warme saneringen. De bestuurlijke visie schiet tekort, waardoor de toegepaste instrumenten ineffectief zijn en de runderslachtsector door de heffingen in een verslechterde concurrentiepositie worden achtergelaten. En dat 'heeft de sector aan zichzelf te wijten'???

Het productschap koopt productiecapaciteit op omdat ondernemers anders 'voor een appel en ei' installaties in gebruik nemen in een sector die kamp met overcapaciteit. Maar wat is daar mis mee? Kennelijk verwachten ondernemers met zulke investeringen hogere winsten dan bij alternatieve toepassingen. De productiecapaciteit wordt ook niet verkregen tegen een prijs die 'ver onder de reële waarde ligt'; het staat immers ondernemers vrij een bod te doen op de vrijkomende capaciteit. De prijs is dus niets anders dan de marktwaarde. Het productschap verwacht het aanpassingsproces naar een nieuw evenwicht met een structureel onevenwichtige situatie.

De voorzitter van het productschap verwacht van de (runder)slachtsector 'volwassenheid' en 'onderling vertrouwen'. Dat zijn misschien aspecten van bestuurlijk handelen in de gremia waarin de voorzitter verkeert, maar het heeft weinig van doen met het economisch handelen van runderslachterijen in een heftig concurrentieproces. Het nagestreefde proces van fusie en samenwerking wordt ook eerder vertraagd dan tot stand gebracht door saneringen: pas als het water de ondernemers tot de lippen stijgt, zijn zulke organisatorische remedies te verwachten. Overigens verbaast het ons dat instemmend wordt gesignaleerd dat de drie grootste varkensslachterijen beschikken over 70% van de productie en dat het einde van het concentratieproces nog niet in zicht is. Ja, de rendementen gaan natuurlijk wel omhoog bij prijszetting en kunstmatige productiebeperking. Als het al de bedoeling is om kwaliteitsregelingen te stimuleren (uit de ons ter beschikking staande stukken blijkt daar overigens niets van) dan zouden de beleidsinspanningen (verordeningen) daarop gericht moeten zijn, en niet op uitkoop en verschroming van productiecapaciteit.

Waarom is in de runderslachtsector dertig procent meer capaciteit gesaneerd dan aanvankelijk door het productschap beoogd was? Is dat om indirect toch het effect te bereiken van de verboden productiequotering? En als daardoor de saneringslasten en de heffingen sterk oplopen, is dat dan 'Jammer, maar helaas' voor de sector? Waarom worden installaties duur opgekocht en verschromt als andere ondernemers ze productief willen aanwenden? Waarom wordt een sanering doorgezet als zij blijkens het artikel alleen geëffectueerd kan worden onder voorwaarden die haar feitelijk ineffectief maken? Waarom worden inefficiënte ondernemingen beloond met een uitkoopsom en worden efficiënte ondernemingen jarenlang afgestraft met saneringsheffingen? Waar is deze drang tot saneren toch uit te verklaren? Vloeit dat voort uit de beschikbaarheid van de pbo-structuur met haar publiekrechtelijke bevoegdheden of is dat, zoals de voorzitter schrijft, omdat saneren net ondernemen is, wat het ook wel weer leuk maakt? Maar publiekrechtelijke gezagdragers zijn geen ondernemers, zij stellen niet hun eigen vermogen in de waagschaal, maar dwingen overdrachten af via heffingen. Het betoog van de voorzitter van de saneringsstichtingen illustreert de risico's die voortvloeien uit pbo-structuren.